

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล ข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ประเมินหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต พุทธศักราช 2535 ปรับปรุงพุทธศักราช 2538 และ 2541 ใน 10 สาขาวิชาเอก และ 8 สาขาวิชาโท ในด้านต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์และเนื้อหาสาระของหลักสูตร
2. ศักยภาพของคณาจารย์และศักยภาพเชิงวิชาการของนิสิต
3. กระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตร
4. คุณภาพบัณฑิต

วิธีดำเนินการวิจัย

การประเมินผลหลักสูตรใช้แบบจำลองของซีพี (CIPP Model) คือ ประเมินสถานะแวดล้อม ประเมินปัจจัยเบื้องต้น ประเมินกระบวนการ ประเมินผลของหลักสูตร

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการประเมินผลหลักสูตรครั้งนี้ได้แก่เอกสาร ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 30 คน คณาจารย์มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 104 คน บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิต พุทธศักราช 2540 จำนวน 230 คน ผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต จำนวน 105 คน นิสิตชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2541 จำนวน 241 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ แบบสอบถามคณาจารย์ แบบสอบถามบัณฑิต แบบสอบถามผู้บังคับบัญชาของบัณฑิต แบบสอบถามนิสิต

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์แบบบรรยาย ค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า -

1. การประเมินสถานะแวดล้อม โดยพิจารณาวัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระของหลักสูตร ทุกวิชาเอก และวิชาโท มีความเหมาะสมระดับปานกลาง หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต พุทธศักราช 2535 หลักสูตรปรับปรุงพุทธศักราช 2538 และ 2541 ได้จำแนกเป็น 3 หมวด คือ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ซึ่งมุ่งพัฒนานิสิตให้มีความรู้เกี่ยวกับสังคม การดำเนินชีวิต มีทักษะในภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร หมวดวิชาชีพ มุ่งพัฒนานิสิตให้มีคุณสมบัติเป็นครูที่ดี มีคุณธรรม มีทักษะกระบวนการสอนที่ดี หมวดวิชาเอกและวิชาโท มุ่งพัฒนาให้นิสิตมีความรู้ในเนื้อหาวิชา

เอกสามารถนำไปถ่ายทอดกับนักเรียนที่บัณฑิตจะ ไปสอน ได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร

โครงสร้างของหลักสูตร 4 ปี พุทธศักราช 2535 มีจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 140 หน่วยกิต หน่วยกิตวิชาศึกษาทั่วไปไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต หน่วยกิตวิชาชีพครูไม่น้อยกว่า 45 หน่วยกิต หน่วยกิตวิชาเอกแบบไม่มีวิชาโทไม่น้อยกว่า 55 หน่วยกิต หน่วยกิตวิชาเอกแบบมีวิชาโทไม่น้อยกว่า 44 หน่วยกิต และจำนวนหน่วยกิตวิชาโทไม่น้อยกว่า 18 หน่วยกิต มีความเหมาะสมระดับปานกลาง หลักสูตรปรับปรุงพุทธศักราช 2538 และ 2541 จำนวนหน่วยกิตวิชาศึกษาทั่วไปไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต หน่วยกิตวิชาชีพครูไม่น้อยกว่า 40 หน่วยกิต จำนวนหน่วยกิตวิชาเอกแบบไม่มีวิชาโทไม่น้อยกว่า 65 หน่วยกิต วิชาเอกมีวิชาโทไม่น้อยกว่า 47 หน่วยกิต มีความเหมาะสมระดับมาก

พิจารณารายวิชา คำอธิบายรายวิชาของทุกวิชาทั้ง 3 หมวด พบว่า มีความเหมาะสมมาก และมีประโยชน์ต่อบัณฑิตในระดับมาก

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น โดยพิจารณาศักยภาพของคณาจารย์มีความเหมาะสมระดับปานกลาง และศักยภาพเชิงวิชาการของนิสิตอยู่ในระดับปานกลาง นิสิตที่สอบคัดเลือกเข้าศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์ สายศิลป์ มีคะแนนเฉลี่ย 333.40 คะแนน สายวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าสายศิลป์ คณาจารย์ผู้สอนระดับปริญญาตรีหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต มีวุฒิปริญญาโท ร้อยละ 82.69 มากกว่าระดับปริญญาเอก ซึ่งมีอยู่ร้อยละ 17.31 อาจารย์ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การสอนในมหาวิทยาลัยบูรพาระหว่าง 16-20 ปี คณาจารย์ผลิตตำรา 2-5 เล่ม ทำวิจัย 2-5 เรื่อง แสดงว่าคณาจารย์ส่วนใหญ่มีผลงานทางวิชาการพอเพียงในการสอนระดับปริญญาตรี

3. การประเมินกระบวนการการเรียนการสอนตามหลักสูตร โดยพิจารณาจากคณาจารย์ส่วนใหญ่เตรียมการสอนอย่างดีมาก มีประมวลการสอนแจกนิสิต มีเอกสารประกอบการสอน เข้าสอนสม่ำเสมอ อธิบายเข้าใจดี ตรวจสอบสม่ำเสมอและคืนให้รวดเร็ว ส่งเสริมให้นิสิตมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อบรมสั่งสอนคุณธรรมและศีลธรรมให้แก่นิสิต แสดงให้เห็นว่าคณาจารย์ผู้สอนได้ทำหน้าที่ความเป็นครูอย่างดี มีพฤติกรรมความเป็นครูอย่างดี

รูปแบบการสอนของคณาจารย์ใช้แบบบรรยาย แบบปฏิบัติ แบบอภิปราย ผสมผสานกัน พฤติกรรมการเรียนของนิสิตส่วนใหญ่ เข้าชั้นเรียนตรงเวลา ตั้งใจเรียนทำงานที่ได้รับมอบหมาย เสร็จทันเวลา ส่งงานครบถ้วนตรงตามเวลา มีความพร้อมในการเรียน

แสดงว่าในการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษาบัณฑิตนั้น ผู้สอนได้ทำหน้าที่ในความเป็นครูอย่างดี และนิสิตได้แสดงพฤติกรรมของการเป็นผู้เรียนที่ดี

4. การประเมินผลผลิต โดยพิจารณาคุณภาพบัณฑิต คณาจารย์ ผู้บังคับบัญชาของ บัณฑิต และบัณฑิต มีความคิดเห็นว่าบัณฑิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต มีคุณลักษณะเด่นระดับ มาก คือ มีความรู้ความสามารถที่จะปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ มีความสามารถในการเสนอแนวคิด หรือวิธีการใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา นำแนวคิดหรือวิธีการใหม่ ๆ มาแก้ปัญหาเพื่อให้เกิดผลดี ยิ่งขึ้น มีความสัมพันธ์อันดีกับผู้บังคับบัญชาและกับบัณฑิตเอง เป็นผู้ที่มีคุณธรรมความซื่อสัตย์ ยุติธรรม มีความยุติธรรม แสดงว่าบัณฑิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตเป็นผู้ที่มีความรู้ดี มีคุณธรรม เป็นไปตามวัตถุประสงค์และปณิธานของคณะศึกษาศาสตร์

อภิปรายผล

1. วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระหลักสูตรทุกวิชาเอกและวิชาโท มีความเหมาะสม ระดับปานกลาง กล่าวคือ หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิตของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา มีจุดมุ่งหมายที่ผลิตบัณฑิตให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในวิชาการด้านวิชาชีพครู และวิชา เฉพาะด้าน มีความหาญกล้าในการนำความรู้ไปใช้ มีความเพียบพร้อมในความเป็นครู มี โลกทัศน์ที่ดีและกว้างไกล ยึดมั่นในหลักเหตุผลและคุณธรรม มีบุคลิกภาพ ทักษะและค่านิยม ที่ดีตามแบบอย่างของวัฒนธรรมไทย แสดงว่าการกำหนดวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการศึกษา บัณฑิตที่กำหนดไว้ นั้นยังไม่ชัดเจน ควรจะกำหนดวัตถุประสงค์ในการผลิตบัณฑิตเป็นรูปธรรม คือบัณฑิตควรมีลักษณะอย่างไร เช่น มีความรู้ดีในเรื่องใด สอนได้อย่างไร เป็นคนดี เป็นคน อย่งไร

โครงสร้างหลักสูตร ประกอบด้วย 3 หมวด คือ หมวดวิชาศึกษาทั่วไป หมวดวิชาเฉพาะ ประกอบด้วย วิชาชีพรู วิชาเอก หมวดวิชาเลือกเสรี ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของทบวง มหาวิทยาลัย ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมระดับปานกลางนั้น อาจจะต้องการให้ หมวดวิชาเฉพาะมีจำนวนหน่วยกิตมากขึ้น และมีรายวิชาใหม่ ๆ ที่สร้างบัณฑิตให้เป็นครู แนวใหม่ที่มีความรู้วิชาเอกแน่น และมีความสามารถในการสอนแนวใหม่เป็นครูลักษณะใหม่ ที่เหมาะกับการปฏิรูปและการเปลี่ยนแปลงการศึกษาในอนาคต

2. หักยภาพของคณาจารย์มีความเหมาะสมระดับปานกลาง คือ สัดส่วนวุฒิของ คณาจารย์ที่สอนหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต ประกอบด้วยคณาจารย์จากหลายคณะวิชา ได้แก่ คณาจารย์คณะวิทยาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ซึ่งคณาจารย์ส่วนใหญ่เพิ่ง สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท และเป็นคณาจารย์บรรจุใหม่ การที่จะพัฒนาให้มีวุฒิการศึกษา สูงขึ้นระดับปริญญาเอกคงใช้เวลาอีกระยะหนึ่ง ส่วนคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ส่วนใหญ่ได้ รับวุฒิปริญญาเอกมากกว่าวุฒิปริญญาโท ซึ่งการเรียนการสอนระดับปริญญาตรี คณาจารย์ได้ รับวุฒิปริญญาโทมีความเหมาะสมแล้ว

ศักยภาพเชิงวิชาการของนิสิตอยู่ในระดับปานกลาง เป็นธรรมชาติของการเลือกเข้าศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งส่วนใหญ่ นิสิตจะเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย คณะศึกษาศาสตร์ เลือกเป็นต้นฉบับสุดท้าย หรือรองสุดท้าย คณะกรรมการสอบเข้าศึกษาในคณะศึกษาศาสตร์แต่ละปีจะมีคะแนนเพิ่มขึ้นตามลำดับ แสดงว่าผู้ที่เข้าศึกษาต่อในคณะศึกษาศาสตร์เป็นคนที่มีความสามารถสูงขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้นศักยภาพเชิงวิชาการของนิสิต มีคุณภาพสูงพอประมาณก็เป็นที่น่าพอใจ

3. การประเมินกระบวนการเรียนการสอนตามหลักสูตร โดยพิจารณาจากคณาจารย์ส่วนใหญ่เตรียมการสอนอย่างดี มีคุณลักษณะเป็นคณาจารย์ที่ดี แสดงว่าคณาจารย์ผู้สอน นิสิตหลักสูตรการศึกษาบัณฑิตมีความรู้ความสามารถสูง มีเจตคติที่ดีของความเป็นครู มีความตั้งใจที่จะอบรมสั่งสอนนิสิตให้เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ ประกอบกับนิสิตมีความตั้งใจเรียนและแสวงหาความรู้ จึงเป็นผลให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพ

4. บัณฑิตหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต เป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ เป็นผู้ที่มีความรู้ดี มีคุณธรรม แสดงว่ากระบวนการผลิตบัณฑิตสามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพเป็นไปตามวัตถุประสงค์และปณิธานของคณะศึกษาศาสตร์ การกำหนดรายวิชาหมวดวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร การศึกษาบัณฑิต มีความเหมาะสมสามารถส่งผลให้บัณฑิตมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาบัณฑิตให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของพระราชบัญญัติการศึกษา ฉบับพุทธศักราช 2542 และการปฏิรูปการศึกษาในอนาคต
2. ควรมีการปรับปรุงวิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อผลิตบัณฑิตคุณลักษณะใหม่ให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาแนวใหม่ตามพระราชบัญญัติการศึกษา ฉบับพุทธศักราช 2542

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรมีการวิจัย ติดตามผลบัณฑิตหลักสูตรการศึกษาบัณฑิตทุกปีเพื่อจะได้นำผลมาปรับปรุงการเรียนการสอน
2. ควรมีการวิจัยเชิงทดลองในการจัดการเรียนการสอนนิสิตสาขาวิชาเอกต่าง ๆ เพื่อศึกษาว่าการจัดกิจกรรมแบบใดส่งผลให้บัณฑิตมีคุณภาพตามปณิธานของคณะศึกษาศาสตร์
3. ควรมีการศึกษาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คือ การฝึกสอนจากเดิมใช้เวลาหนึ่งภาคเรียน เป็นหนึ่งปีการศึกษา โดยมีฐานะเป็นเสมือนครูประจำการ